

Prof. univ. dr.

LUCIAN MIHAI

Prof. univ. dr.

ROMEO POPESCU

TRATAT DE DREPT CIVIL

CONTRACTE SPECIALE

Ediția a V-a
actualizată și completată

Volumul III

Prof. univ. dr. **ROMEO POPESCU**

Depozitul
Împrumutul de folosință
Împrumutul de consumație
Tranzacția
Donația

Universul Juridic

București

-2018-

Abrevieri.....	13
Capitolul VIII. Contractul de depozit.....	15
<i>Secțiunea I. Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de depozit .....</i>	15
1. Noțiune	15
2. Caractere juridice.....	15
3. Planul expunerii.....	19
<i>Secțiunea a II-a. Depozitul obișnuit (voluntar) .....</i>	20
§1. Condiții de validitate. Dovada și natura juridică a contractului de depozit obișnuit.....	20
4. Obiectul contractului	20
5. Capacitatea părților	21
6. Dovada contractului.....	22
7. Natura juridică a depozitului obișnuit și delimitarea lui față de alte contracte	24
§2. Efectele contractului de depozit obișnuit (voluntar).....	26
8. Precizări prealabile	26
A. Obligațiile depozitarului	28
9. Obligația de păstrare	28
10. Obligația de restituire	34
B. Obligațiile deponentului.....	42
11. Obligații extracontractuale.....	42
12. Plata remunerației	42
13. Ridicarea bunului.....	43
14. Dreptul de retenție al depozitarului	43
<i>Secțiunea a III-a. Depozitul necesar .....</i>	44
15. Noțiune, domeniu de aplicare și regim juridic.....	44
16. Dovada contractului.....	47
<i>Secțiunea a IV-a. Depozitul hotelier.....</i>	47
17. Considerații generale	47
<i>Secțiunea a V-a. Depozitul neregulat .....</i>	56
§1. Depozitul neregulat de drept comun	56

Respect pentru Noțiune, obiect și efecte.....	56
19. Dovada caracterului neregulat al depozitului	57
20. Delimitarea față de împrumutul de consumație	58
§2. Depunerile de sume de bani la bănci (depozitul bancar de fonduri)	59
21. Noțiune. Reguli generale	59
22. Problema raporturilor dintre deponentul pe numele altuia și titularul depozitului	63
23. Clauza de împuternicire	65
24. Clauza testamentară	70
25. Problema cumulului clauzelor	79
26. Răspunderea depozitarului	81
27. Confidențialitatea depunerilor	82
28. Dovada depunerilor	88
Secțiunea a VI-a. Sechestrul convențional	90
29. Noțiune	90
30. Efecte	90
31. Sechestrul judiciar	93
Capitolul IX. Contractul de împrumut.....	94
Subcapitolul I. Considerații generale.....	94
1. Felurile împrumutului. Promisiunea de împrumut.....	94
Subcapitolul II. Împrumutul de folosință (comodatul)	96
Secțiunea I. Noțiunea, caracterele juridice și condițiile de validitate ale împrumutului de folosință (comodatului)	96
2. Noțiune și caractere juridice	96
3. Obiectul	98
4. Dreptul transmis.....	100
5. Capacitatea părților	100
6. Dovada contractului de comodat	101
Secțiunea a II-a. Efectele contractului de comodat	102
§1. Obligațiile comodatarului	102
7. Conservarea bunului	102
8. Folosirea bunului potrivit destinației	103

9. Suportarea cheltuielilor de folosință (de întreținere)	103
10. Restituirea bunului.....	104
11. Scadența obligației de restituire	106
12. Prescripția acțiunii <i>personale</i> în restituire	108
13. Răspunderea comodatarului.....	108
14. Suportarea riscurilor de către comodatar	110
15. Pluralitatea de comodatari	111
§2. Obligațiile comodantului	112
16. Regula	112
17. Restituirea cheltuielilor de conservare.....	112
18. Plata despăgubirilor	112
19. Inexistența dreptului de retenție al comodatarului.....	113
§3. Stingerea efectelor comodatului	113
20. Prin restituirea bunului	113
21. Prin reziliere și denunțare unilaterală	114
22. Prin moartea comodatarului.....	115
Subcapitolul III. Împrumutul de consumație (propriu-zis)	115
<i>Secțiunea I. Noțiunea, caracterele juridice și condițiile de validitate ale împrumutului de consumație (mutuum) ....</i>	<i>115</i>
23. Noțiune și caractere juridice	115
24. Capacitatea părților	116
25. Dovada contractului.....	117
<i>Secțiunea a II-a. Efectele împrumutului de consumație .....</i>	<i>122</i>
<i>§1. Obligațiile împrumutatului .....</i>	<i>122</i>
<i>A. Obligația de restituire .....</i>	<i>122</i>
26. Restituirea împrumutului	122
27. Scadența obligației de restituire	123
28. Prescripția acțiunii în restituire	127
<i>B. Obligația de plată a dobânzii.....</i>	<i>129</i>
29. Noțiunea de dobândă	129
30. Cuantumul dobânzii remuneratorii	130
31. Dovada plății dobânzilor.....	134
32. Prescripția dreptului la acțiune pentru plata dobânzilor	135
<i>C. Răspunderea împrumutatului.....</i>	<i>137</i>
33. Răspunderea împrumutatului în cazul imposibilității restituirii în natură, la scadență, a bunului împrumutat	137

34. Răspunderea împrumutatului în cazul neexecutării la termen a obligației de restituire a bunului împrumutat	138
§2. Obligațiile împrumutătorului	144
35. Răspunderea împrumutătorului pentru vicii	144
Secțiunea a III-a. Stingerea împrumutului de consumație	145
36. Prin plată	145
37. Alte moduri de stingere.....	146
Capitolul X. Contractul de tranzacție.....	149
<i>Secțiunea I. Noțiunea, caracterele juridice și condițiile de validitate ale contractului de tranzacție .....</i>	<i>149</i>
1. Noțiune	149
2. Caractere juridice.....	151
3. Condiții de validitate.....	154
4. Nulitatea contractului de tranzacție	158
5. Interpretarea contractului	163
<i>Secțiunea a II-a. Efectele contractului de tranzacție.....</i>	<i>164</i>
6. Efecte extinctive	164
7. Efecte declarative.....	165
8. Efecte constitutive sau translative.....	167
9. Efecte relative	168
10. Probleme speciale privitoare la imobile.....	169
Capitolul XI. Contractul de donație.....	171
<i>Subcapitolul I. Noțiunea și condițiile de validitate ale contractului de donație .....</i>	<i>171</i>
<i>Secțiunea I. Noțiunea contractului de donație.....</i>	<i>171</i>
1. Definiție	171
2. Interpretarea contractului	173
<i>Secțiunea a II-a. Condițiile de validitate ale contractului de donație .....</i>	<i>175</i>
§1. Obiectul contractului	175
3. Condiții	175
§2. Condiții de formă	177
4. Încheierea contractului între persoane prezente	177
5. Încheierea contractului de donație între absenți.....	181

Respectivul (statul) estimativ	183
7. Probleme speciale privind donațiile în lumina art. 2 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945-22 decembrie 1989	184
§3. Capacitatea părtărilor	185
8. Regula	185
A. <i>Incapacitatele de a dispune</i>	186
9. Persoanele incapabile, potrivit legii, de a dispune prin donații	186
B. <i>Incapacitatea de a primi</i>	189
10. Persoanele fizice neconcepute și organizațiile care nu au dobândit personalitatea juridică	189
11. Cetățenii străini (persoanele juridice străine) și apatrizii	191
12. Incapacitatea medicilor, farmaciștilor și preoților de a primi donații de la cei cărora le acordau îngrijiri de specialitate, respectiv asistență religioasă	192
13. Minorii și interzișii judecătorești	194
14. Situația surdului, mutului sau surdomutului și a nevăzătorului	195
15. Persoanele juridice	195
C. <i>Momentul la care capacitatea este cerută</i>	198
16. Reguli aplicabile	198
D. <i>Sancțiunea incapacitaților speciale de a face și de a primi donații</i>	199
17. Nulitatea contractului	199
§4. Promisiunea de donație	200
18. Promisiunea de donație în reglementarea noului Cod civil	200
§5. Principiul irevocabilității donațiilor	201
19. Notiune	201
20. Clauze incompatibile cu principiul irevocabilității	203
21. Clauze permise	204
§6. Revocabilitatea donațiilor între soți	207
22. Reguli speciale	207
Subcapitolul II. Donațiile simulate, indirecte și darurile manuale	211
Secțiunea I. Donațiile simulate	211

Respect pentru autorii și cărți	211
23. Feluri	211
§1. Donațiile deghizate	212
24. Noțiune. Reguli aplicabile	212
25. Dovada	213
§2. Donațiile prin interpunere de persoane	215
26. Noțiune. Reguli aplicabile	215
<i>Secțiunea a II-a. Donațiile indirecte</i>	216
27. Noțiune. Condiții de fond și de formă	216
28. Renunțarea la un drept	218
29. Remiterea de datorie	219
30. Stipulația în favoarea unei terțe persoane	220
31. Alte cazuri de donații indirekte	222
<i>Secțiunea a III-a. Darurile manuale</i>	223
32. Noțiune	223
33. Reprezentarea în cazul darului manual	223
34. Reguli de fond aplicabile	224
35. Obiectul darului manual	224
36. Noțiunea de „tradiție”	225
37. Problema darurilor de nuntă	230
38. Dovada darului manual	232
<i>Subcapitolul III. Efectele contractului de donație</i>	233
<i>Secțiunea I. Efecte între părți</i>	233
§1. Reguli generale	233
39. Efectul translativ al contractului	233
§2. Obligațiile donatorului	234
40. Preliminarii	234
41. Obligația de transmitere a proprietății ori a dreptului donat. Obligația de predare	234
42. Obligația de garanție. Cazuri în care există	234
§3. Obligațiile donatarului	236
43. Regula. Donația cu sarcini	236
<i>Secțiunea a II-a. Opozabilitatea efectelor contractului față de terți</i>	242
44. Reguli aplicabile	242

Subcapitolul IV. Cauzele legale de revocare a donațiilor	244
45. Precizări prealabile	244
Secțiunea I. Revocarea pentru ingratitudine	246
46. Cauze	246
47. Acțiunea în revocare	249
Secțiunea a II-a. Revocarea promisiunii de donație.....	253
48. Cazuri.....	253

Capitolul VIII Contractul de depozit

Secțiunea I

Noțiunea și caracterele juridice ale contractului de depozit

1. Noțiune. Depozitul este contractul prin care o parte, numită deponent, încreză un bun celeilalte părți, numită depozitar, care se obligă să-l păstreze pentru o perioadă determinată sau nedeterminată și să-l restituie în natură¹.

După cum rezultă din această definiție, dată, în esență, de însuși Codul civil [art. 2.103 alin. (1)]², scopul principal urmărit prin încheierea contractului este *păstrarea (conservarea) bunului depozitat* în vederea restituirii lui în natură la cererea deponentului³. În ipoteza în care scopul principal al contractului nu este păstrarea bunului, chiar dacă deținătorul are o asemenea obligație, raporturile dintre părți nu mai pot fi calificate ca fiind raporturi de depozit, ci de vânzare, de antrepriză etc., eventual, chiar raporturi derivând dintr-un contract nenumit⁴.

2. Caractere juridice. Depozitul este un contract real, cu titlu gratuit sau cu titlu oneros, unilateral sau sinalagmatic (bilateral), în principiu, netranslativ de proprietate și, în principiu, *intuitu personae* în privința depozitarului.

2.1. Depozitul este un contract *real*, care se formează (se perfectează) numai prin și din momentul remiterii (predării, tradiționii) bunului care

¹ Din punct de vedere etimologic, cuvântul „depozit” provine din latinescul *depositum*, care înseamnă „un bun depus dintr-un loc în altul”.

² La art. 2.103 alin. (1), Codul civil face referire numai la bunurile mobile, întrucât este avut în vedere depozitul obișnuit. Astfel cum se va arăta în continuare (a se vedea *infra*, nr. 29-31), sechestrul convențional, care reprezintă o varietate de depozit, poate avea ca obiect atât bunuri mobile, cât și bunuri imobile.

³ De aceea în doctrină (a se vedea Ph. Malaunie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *Drept civil. Contractele speciale*, tradusă de D. Dănișor, Ed. Wolters Kluwer, București, 2009, p. 461) depozitul este calificat ca fiind un *contract de restituire*.

⁴ A se vedea *infra*, nr. 7.

Respondează obiectul scontructului de la deponent la depozitar¹, cu excepția cazului în care bunul se află deja, indiferent cu ce titlu, la depozitar [art. 2.103 alin. (2) C. civ.].

Pe de altă parte, predarea în sine nu este suficientă pentru încheierea contractului, fiind necesară, în acest scop, realizarea acordului de voințe în sensul încheierii contractului de depozit². Astfel, dacă una dintre părți a avut în vedere încheierea unui contract de depozit, dar cealaltă parte a crezut că primește un împrumut sau un dar manual, regulile depozitului nu vor putea fi aplicate, raporturile dintre părți – în lipsa realizării acordului de voințe – fiind extracontractuale³. Aceeași soluție se impune și dacă o persoană lasă la domiciliul unei alte persoane un obiect fără acordul sau chiar fără știrea acesteia din urmă.

Contractul de depozit însă, ca și alte contracte reale, poate fi precedat de o promisiune (un *antecontract*) de depozit, care se poate perfecta prin simplul consumămant al părților.

2.2. Depozitul poate fi cu *titlu gratuit*⁴ sau cu *titlu oneros*. Depozitul este cu titlu gratuit dacă din convenția părților sau din uzanțe ori din alte împrejurări, precum profesia depozitarului, nu rezultă că trebuie să fie plătită o remunerație. Prin urmare, depozitul este gratuit numai *prin natură*, iar nu prin esență sa. Depozitarul care pretinde o anumită remunerație (sumă de bani sau alt avantaj patrimonial) pentru serviciile prestate trebuie

¹ „Remiterea trebuie să fie voluntară: nu este depozit atunci când o clientă își uită cerceii la un coafor, care nu este deci responsabil de furtul lor” (T. com. Seine, dec. din 5 martie 1952, citată de Ph. Malaurie, L. Aynès, P.-Y. Gautier, *op. cit.*, p. 470).

² Într-o speță s-a decis că, în lipsa consumămantului dat pentru încheierea contractului, simpla primire de către un barman, din pură complezență, a unui album al unui pictor pentru a fi consultat de către vizitatorii localului nu atrage răspunderea barmanului ca depozitar (Cass. fr., dec. com. din 25 septembrie 1984, în RTDciv. 1986, p. 143, citată de C. Toader, *Drept civil. Contracte speciale*, ed. a 3-a, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 263).

³ În acest caz contractul este lovit de nulitate relativă pentru eroare esențială „asupra naturii sau obiectului contractului” [art. 1.207 alin. (2) pct. 1 C. civ.]. Pentru posibilitatea adaptării contractului, a se vedea art. 1.213 C. civ.

⁴ Depozitul cu titlu gratuit este un *contract dezinteresat*, nefiindu-i aplicabile regulile specifice liberalităților (reducțunea liberalităților excesive, raportul donațiilor, revocarea donațiilor sau a legatelor etc.).

să dovedească stipulațarea și cuantumul remunerăției. Dacă depozitarul desfășoară activitatea de păstrare cu caracter profesional (nu ocazional¹), depozitul urmează să fie prezumat cu titlu oneros. Sechestrul judiciar este, de asemenea, cu titlu oneros [art. 976 alin. (3) C. pr. civ.].

Când cuantumul remunerăției nu este stabilit prin contract, instanța judecătorească îl va stabili în raport cu valoarea serviciilor prestate [art. 2.106 alin. (2) C. civ.]².

2.3. Depozitul cu titlu gratuit este un *contract unilateral*, întrucât, din momentul încheierii sale, dă naștere la obligații numai în sarcina depozitarului. Depozitul rămâne un contract unilateral chiar dacă – ulterior încheierii sale – se nasc anumite obligații și în sarcina celeilalte părți (obligații postcontractuale) ca urmare a unui fapt posterior și accidental, care nu derivă din voința comună a părților (de exemplu, pierderile suferite de depozitar din cauza viciilor bunului depozitat), ci dintr-o cauză extracontractuală (delict civil sau gestiunea de afaceri³), aceste obligații nefiind nici interdependente cu obligațiile depozitarului⁴.

Dacă depozitul este cu titlu oneros, întrucât părțile își asumă – din momentul încheierii contractului – obligații reciproce și interdependente,

¹ Într-o speță, instanța a constatat că societatea depozitară nu intră în categoria celor care prestează activități de păstrare a bunurilor cu caracter profesional și nici nu a dovedit că la data semnării procesului-verbal de lăsare în custodie s-ar fi pus problema plății unui preț al depozitului, asupra cărora părțile să fi convenit. Drept urmare, instanța a apreciat că, în lipsa unei înțelegeri de acest fel încheiate între părți la momentul semnării procesului-verbal de custodie, societatea depozitară nu poate condiționa restituirea bunurilor depozitate de plata vreunui preț (a se vedea T. com. Argeș, sent. nr. 67/2009, citată de V. Terzea, *Noul Cod civil adnotat cu doctrină și jurisprudență*, vol. II, ed. a 2-a, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 1037).

² Potrivit art. 143¹ din Legea nr. 71/2011 (introdus prin O.U.G. nr. 79/2011), dispozițiile art. 2.010 alin. (3) din Codul civil (potrivit cărora „Dreptul la acțiunea pentru stabilirea cuantumului remunerăției se prescrie odată cu dreptul la acțiunea pentru plata acesteia.”) se aplică și în cazul stabilirii remunerăției depozitarului, potrivit art. 2.106 din Codul civil.

³ A se vedea *infra*, nr. 11.

⁴ Pentru amănunte privind categoria aşa-numitelor „contracte sinalagmatische imperfecte”, a se vedea L. Pop, I.F. Popa, S.I. Vidu, *Curs de drept civil. Obligațiile*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 41.